

Peter Hansen – mikromalistiska albumblad

Till ingång: *Wechselsong 1*

World Cat

Skyline 7 (2008–2009?) – uruppförande

Sekvens – uruppförande

Tree Top I, II, III (2017) – uruppförande

Organumz

Monolog, Berlinerkuigel 1 (1988)

Monolog, Berlinerkuigel 2

Monolog, Berlinerkuigel 3

Sphinxes / Radiojingel

Modeskral

Waldeinsamkeit (2016) – uruppförande

World News (för orgel)

Aeroair (2007)

Summer Air Sketch

Junction (2001)

Late Summer (2019) – uruppförande

Umbria (2001)

Second Floor (2017) – uruppförande

Carillonino (2011)

Kleinpiece

Motortune – uruppförande

World News I (för piano, vibrafon eller celesta) (1991)

Save me a kiss or I'll seize your tong (2003)

Month of maying

Till utgång: *Wechselsong 2*

Jerker Johansson – vibrafon, steel marimba

Björn Nilsson – piano, crotaler, orgel, Cecilia Widman – orgel

Söndagen den 10 mars 2024, kl. 17.00

Caroli kyrka, Borås

Få svenska tonsättare torde ha en så omfattande produktion av tillfällighetsarbeten som **Peter Hansen** (f.1958) – inte sällan i miniatyrformat, lagom för ett vykort. *World News* är namnet på en samling sådana fristående miniatyrer, de första komponerade 1991. Samtliga är fiktiva signaturer för mer eller mindre obskyra radiostationer. Ofta fungerar mottagningen och de små snuttarna återkommer regelbundet, men ibland tycks den störas av likaledes obskyra atmosfäriska störningar – vad vi hör är ju långväga långsvågsmusik – och de dyker upp med ojämna mellanrum. Som öar av klang i ett hav av tystnad.

”Några – såsom *Junction* – är fragment ur poplåtar medan andra är dagboksanteckningar. De flesta är tänkta för piano, men far i de flesta fall inte alltför illa av att realiseras på andra klaviaturinstrument, exempelvis celesta.”

Samtliga stycken på denna konsert är alltså i grund och botten miniatyrer och fordrar följaktligen inga stora ord, men några spridda reflektioner må väl vara på sin plats.

”Likt ett aniaraskepp färdas vi på tidens hav”, skriver Hansen i en av sina smått dystopiska betraktelser. Och i en tid när den mesta ”ambientmusiken” (alltså det vi brukar kalla tapetmusik eller, med Saties begrepp, möblemangsmusik) tycks vara reducerad till enbart skönklang eller inskränker sig till elektroniska knäppningar och brus – påminnande om störningar på signalen från ett förirrat intergalaktiskt rymdskepp – är det befriande med en musik som visserligen är starkt reducerad, som alltså inte häver sig högre än nödvändigt (“Sounds are merely bubbles on the surface of silence”, med Henry David Thoreaus ord), men som ändå tar avstamp i ett språk som vi fortfarande uppfattar som musikaliskt.

Folke Edwards ord om målaren Mark Tobey kommer i tankarna:

”Tobey's bilder är medel för meditation – överraskande som en örfil eller ändlöst rogivande som vindens sus i bambusnåret. De upprör inte, de vädjar inte, de bara är – och det är vår sak att finna deras våglängd. De har en dimension som fordrar stillhet.”

Eller prins Eugens, när han 1901 sett Jörgen Sonnes fresker på ytterväggarna till Thorvaldsens museum i Köpenhamn, och funnit dem ”ljufliga i färg o. gå så utmärkt in i arkitekturen... Det kan nog hända det särskildt tilltalade mig därför att jag just hade gått o. tänkt på något dekorativt i såder enkla absoluta färger, som alldeles gå in i den arkitektoniska omgifningen, något som inte bråkar, o. skriker: *'se på mig'* utan endast förnimmes i rummet, som en melodi från ett osynligt instrument.”

Wechselsong I (*World News 88*) ”kan ha tillkommit på orgelläktaren under någon riktigt tråkig predikan”.

World Cat (*World News XXXXI*) (Hansens numrering skall man kanske inte ta alltför allvarligt på. För att ytterligare komplicera saken byter verken ofta titel under resans gång; äldre titel här inom parentes) är ursprungligen komponerat för crotaler.

Skyline 7 (2008–2009) ”Såvitt jag minns var *Skylines* tänkta att ingå som musikvinjetter till några pappdekorer med skyskrapemotiv som min hustru hade på gång. Från början improvisationer.”

Organumz är som titeln antyder ett organum, det vill säga samtliga stämmor rör sig parallellt. Ett och samma ackord flyttar sig alltså upp och ned över klaviaturen.

Det mesta av Hansens musik präglas av antingen kontrapunkt – han har skrivit oräkneliga kanoner – eller av harmonik. I de här aktuella miniatyrerna är det harmoniken som helt dominerar, som i exempelvis **Tree Tops** (2017).

Berlinerkuqeln (1988) ”I slutet av 80-talet förde jag ett slags musikalisk resedagbok i samband med mina resor i Europa. Anteckningarna bestod av små celler som var rytmiskt enkla och periodiska till sin natur (endast hel-, halv- och fjärdedelsnoter). Dessa bestod av två–tre ackord eller melodiska fragment som klottrades ner på alltifrån ölunderlägg och biljetter till krognotor, liksom i små anteckningsböcker. Dessa fick namn efter de platser, personer eller företeelser som råkade fara förbi. (...) Några enstaka ’överlevande’ cellfragment har dykt upp ur gömmorna genom åren. De fragment som framförs här – *Berlinerkuqeln* – är, av den något omständliga rytmiska notationen att döma, ’feldmaniserade’ celler (d.v.s. ej ’original’) som jag fann i en gudsförgäten dammig pärm på vinden för några år sedan.”

Sphinxes (*World News XXX*) skrevs för Soundscapes, en hemmaproducerad skiva med elektronmusik av ambientkaraktär. Den enigmatiska titeln är inte en hälsning till Robert Schumann (och de sfinxer som dyker upp i dennes *Carnaval*), vilket hade förefallit sannolikt, utan snarare uttryck för en längtan bort (d.v.s. resultat av bläddrande i turistbroschyrer).

Radiojingel (*World News XXIII*) ”är skrivet som intro till en Rarosång som aldrig blev av”. Raro (också här tycks Schumann spöka) är den pseudonym Hansen använt när han producerat skivor med beatmusik.

Modeskral (II) Det finns (för att ytterligare komplicera saken) ännu en *Modeskral* av en helt annan karaktär, då för två pianon – en fräsig, svängig, Scott Joplin-aktig historia.

Waldeinsamkeit, som skulle kunna betraktas som flera besläktade *World News* på rad, utgör i själva verket sats 2 i *Sonatina nr 1* (daterad Donsö, juli 2016), där den dyker upp som ett hav i stiltje mellan betydligt rörligare yttersatser. Måhända är titeln en hälsning till Max Reger, en av hans mest kända sånger heter ju just så.

Aeroair ”Tror mig minnas att jag kom på denna trudelutt när vi gästade Ærø i augusti 2007.”

Summer Air Sketch är inte daterad, men har onekligen ett samband med *Summer Air I* och *II*, båda komponerade 2002. Härrör enligt tonsättaren sannolikt från 90-talet.

Late Summer (2019) är ”en ’Berlinerkuigel’ (4 takter), ett slags ’soundtrack’ för filmbruk som helt enkelt upprepas så länge man önskar”.

Umbria (Corciano notte) (2001) skrevs i samband med tonsättarens stipendievistelse i den lilla umbriska staden Corciano.

Carillonino (Obstinato, Utan titel) (2011) kan beskrivas som ett anspråklöst småsyskon till Hansens *Two Rounds* för orgel och piano. Även här möts enkla, diatoniska förlopp av skiftande längd – det ena åtta taktslag långt, det andra elva – som spelas om och om igen.

Kleinpiece är mycket riktigt programmets minsta stycke, komponerat som överrede till en icke namngiven komposition av en likaledes anonym tonsättarkollega – som en separat sufflett till en bil vi aldrig ens får se.

Save me a kiss or I’ll seize your tong (för fyrhändigt piano och/eller stråktrio alternativt harmonium/orgel) (2003) är komponerat i två separata skikt som kan spelas var för sig eller tillsammans. En kärv, lätt Bartók-influerad pianosats möter en roterande harmonisk sekvens fylld av förhållningar. Här framförs enbart skikt två, alltså orgelstämman.

Month of maying (World News XXV) är en ”liten, vemodig, Skempton-inspirerad vårhälsning” från en man som inte direkt älskar vintern.

Wechselsong 2 är exakt samma stycke som *Wechselsong 1* bortsett från att stämmorna växlat plats med varann.